

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Mirkka Käpylä

KIRJALLINEN MENETTELY RIKOSASIOISSA

Liiketoiminta Huittinen
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritysjuridiikan suuntautumisvaihtoehto

2009

KIRJALLINEN MENETTELY RIKOSASIOISSA

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalous ja tietojenkäsittely Huittinen
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritysjuridiikan suuntautumisvaihtoehto
Kesäkuu 2009
Työn ohjaaja: Mattila, Timo
UDK: 343
Sivumäärä: 45

Asiasanat: rikosasiat, rikosprosessi, oikeudenkäynti, oikeustradenomi

Opinnäytetyön aiheena oli kirjallinen menettely rikosasiassa. Kirjallinen menettely otettiin käyttöön käräjäoikeuksissa 1.10.2006. Menettelyssä rikosasioita käsitellään kansliassa kirjallisena eikä rikosasia mene suulliseen käsittelyyn käräjäoikeudessa, jossa läsnä olisi puheenjohtaja, lautamiehet, syyttävä ja kaikki asianosaiset.

Työssä käsitellään itse rikosprosessia, kirjallisen menettelyn suunnittelun taustoja ja sitä miksi tällaiseen uudempaan menettelyyn päädyttiin. Työssä käydään läpi asiaa koskevaa lainsäädäntöä ja sitä millainen prosessi tämä käytännössä on käräjäoikeudessa. Tutkitaan sitä, onko käräjäoikeuksien tavat erilaisia ja onko samasakin virastossa erilaisia menettelytapoja kirjallisen prosessin suhteen.

Kirjallisen menettelyn käyttöönottoon vaikutti suurempana syynä se, että rikosasioiden istuntojen peruutukset olivat yleisiä ja siten asioiden käsittelyajat kasvoivat. Yhtenä syynä oli haastamisen vaikeus ja se, että ihmiset eivät tulleet paikalle istuntoihin haasteesta huolimatta. Lakiuudistuksella haettiin ajansäästöä, mutta myös kustannusten leikkaamista.

Opinnäytetyön painopiste on käräjäoikeudessa, mutta syyttävävirastojen ja poliisilaitosten roolia kirjallisessa menettelyssä käydään myös läpi.

WRITTEN PROCEEDING IN CRIMINAL CASES

Satakunta University of Applied Sciences
Faculty of Business and Culture Huittinen
Degree Programme in Business and Administration
Business Jurisprudence
July 2009
Mattila, Timo
UDC: 343
Number of Pages: 45

Key Words: criminal action, criminal procedure, legal proceedings, BBA (Business Jurisprudence)

The subject of this bachelor's thesis was a written proceeding in a criminal case. Written proceeding in criminal cases was introduced in lower courts on 1 October 2006. In written proceeding in a criminal case are handled in office in writing and the criminal case doesn't go to oral hearing in lower courts, where there would be present the chairman, laymembers of the court, public prosecutor and all parties involved.

In this thesis are handled the criminal procedure, written proceeding in criminal cases planning context and why this kind of a new sort of proceeding was concluded to. In this thesis was gone through a legislation and what kind of a proceeding this is in practice in court. It was explored it in courts there are different ways of doing things and in the same courts have different procedures in the written proceeding in criminal cases.

On the written proceeding in criminal cases introductions were influenced most that the cancellations of criminal cases open sessions were general and therefore the criminal cases times of hearing increased. One reason was the difficulty of summonings and that people didn't arrive in spite of a writ of summons. With the law reform was looked for saving time, but also cutting costs.

The emphasis of the thesis was in court, but the prosecuting authority's and police authority roles were also handled in written proceeding.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	7
2 KIRJALLISTA MENETTELYÄ TARKOITTAVIEN SÄÄNNÖSTEN VAL- MISTELUSSA ESILLE TULLUTTA	8
2.1 Lainuudistuksen tausta	8
2.2 Oikeusvertailu.....	9
2.2.1 Ruotsi.....	9
2.2.2 Norja.....	10
2.2.3 Tanska.....	11
2.2.4 Englanti ja Wales.....	11
3 HALLITUKSEN ESITYS 271/2004 vp.....	12
3.1 Ehdotuksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	13
3.1.1 Tavoitteet.....	13
3.1.2 Esityksen vaikutukset.....	13
4 EDUSKUNNAN VALIOKUNTIEN KANNANOTOT HALLITUKSEN ESI- TYKSEN JOHDOSTA.....	15
4.1 Perustuslakivaliokunta.....	15
4.1.1 Vastaajan suostumuksesta.....	16
4.1.2 Oikeudenkäynnin julkisuudesta.....	17
4.2 Lakivaliokunta.....	17
5 VOIMASSA OLEVA KIRJALLINEN MENETTELY RIKOSASIOIS- SA.....	19
5.1 Asian käsittely ennen tuomioistuimeen tuloa.....	19
5.1.1 Poliisiviranomaisen esitutkintaprosessi.....	19
5.1.2 Syyttäjän toimenpiteet.....	20
6 TUOMIOISTUINMENETTELY.....	21
6.1 Johdanto.....	21

6.2 Menettelyn käytön edellytyksistä (1 §).....	21
6.3 Haastaminen (2 §).....	26
6.4 Suullinen kuuleminen (3 §).....	28
6.5 Pöytäkirjaaminen suullisessa kuulemisessa ja pöytäkirjan ja kirjallisten lausumien tiedoksianto (4 §).....	32
6.6 Suullinen kuuleminen edellytyksenä kuutta kuukautta ankaramma vankeusrangaistuksen tuomitsemiselle (5 §).....	32
6.7 Päätösvaltaisuus (6 §).....	33
6.8 Ratkaisu (7 §).....	34
6.9 Ratkaisun tiedoksianto (8 §).....	34
6.10 Täydentävät säännökset (9 §).....	35
7 MITEN KIRJALLINEN MENETTELY ON TOTEUTUNUT KÄYTÄNNÖS- SÄ?.....	36
7.1 Rikosasioiden käsittelytavat tilastoina.....	36
7.1.1 Koko maa 2007.....	36
7.1.2 Koko maa 2008.....	36
7.1.3 Helsingin käräjäoikeus 2007.....	37
7.1.4 Helsingin käräjäoikeus 2008.....	37
7.1.5 Helsingin käräjäoikeus 2007 ja 2008.....	38
7.1.6 Forssa-Loimaan käräjäoikeus 2007.....	38
7.1.7 Forssa-Loimaan käräjäoikeus 2008.....	39
8 KÄRÄJÄOIKEUKSIEN TAVAT.....	39
9 TUTKIMUSMENETELMÄ.....	41
10 MENETTELYN KRITIIKKIÄ; ONNISTUIKO UUDISTUS VAI EI ?.....	42
11 DE LEGE FERENDA (UUDEN LAINSÄÄDÄNNÖN KANNAL- TA).....	44

LÄHDELUETTELO.....	45
--------------------	----

LIITTEET

1 JOHDANTO

Työn aiheeksi valittiin kirjallinen menettely rikosasioissa, koska asia on uusi ja ajankohtainen ja siitä oli vähän materiaalia olemassa.

Työn tavoitteena oli selvittää se, että mitä tarkoittaa kirjallinen menettely rikosasioissa. Käsiteltiin hallituksen esitystä, perustuslakivaliokunnan lausuntoa sekä lakivaliokunnan mietintöä. Seuraavaksi käsiteltiin kirjallisen menettelyn soveltamista käytännössä poliisilaitoksessa, syyttäjälaitoksessa sekä ennen kaikkea käräjäoikeuksissa. Lopuksi analysoitiin sitä, miten tämä lakiuudistus on onnistunut.

Kirjallinen menettely rikosasioissa on vaihtoehto rikosasian suulliselle käsittelylle. Kirjallisessa menettelyssä tuomio annetaan kirjallisen materiaalin perusteella ilman istuntoa. Tuomion anto edellyttää vastaajan kirjallisesta suostumusta. Asiassa ei järjestetä suullista käsittelyä eikä ketään kutsuta oikeuteen paikalle. Rikosasian pitää olla tunnustettu jo poliisin esitutkintavaiheessa. Jos asiassa on asianomistaja, pitää häneltä olla myös suostumus kirjalliseen menettelyyn.

Tavallisimmat rikokset, joita käsitellään kirjallisessa menettelyssä ovat liikennejuopumukset, varkaudet, kavallukset ja pahoinpitelyt, joista ei voida tuomita yli kahden vuoden vankeusrangaistusta.

Kirjallinen tuomio annetaan kansliassa ja toimitetaan tuomion antopäivänä syytetyille ja mahdolliselle vaatimuksia esittäneelle asianomistajalle. Liitteeksi laitetaan muutoksenhakuohjaus. Kirjallisessa menettelyssä voidaan tuomita sakkorangaistus tai enintään yhdeksän kuukautta ehdollista tai ehdotonta vankeutta tai yhdyskuntapalvelua. Vain harvoin kirjallisessa menettelyssä tuomitaan enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta.

Kirjallinen menettely rikosasioissa on tässä laajuudessa suhteellisen uusi menettelytapa oikeuslaitoksissa. Laki kirjallisesta menettelystä rikosasioissa tuli voimaan 1.10.2006. Tarkoituksena lailla oli nopeuttaa rikosasioiden käsittelyä ja siten

saada nopeampaa käsittelyaikataulua muille rikos- ja riitajutuille, jotka eivät kirjallisen menettelyn piiriin kuulu. Nykypäivänä jo kuitenkin ollaan totuttu tähän menettelytapaan eikä sitä enää pidetä vieraana. Asian käsittelyyn tiedoksiantovaiheessa on saatu alun hankaluuden jälkeen valmiit asiakirjapohjat joiden avulla saadaan suhteellisen helposti monet käsittelyn vaatimat määräpäivät seurantaan yhdellä asiakirjalla.

Tässä työssä tutkittiin kirjallisen menettelyn vaikutusta rikosasioiden menettelyyn ennen kaikkea käräjäoikeuksissa.

2 KIRJALLISTA MENETTELYÄ TARKOITTAVIEN SÄÄNNÖSTEN VALMISTELUSSA ESILLE TULLUTTA

2.1 Lainuudistuksen tausta

Kirjallisen menettelyn käyttöönoton syynä oli pääasiallisesti pääkäsittelyjen peruutukset, koska ihmisiä ei saatu haastettua eivätkä he tulleet tuomioistuinten käsittelyihin huolimatta henkilökohtaisesta sakonuhkaisesta kutsusta. Myös sitä pidettiin ongelmana, että juttujen käsittelyajat olivat venyneet ja oikeusavun kustannukset kasvaneet. Uudistuksella haettiin siis ajansäästöä.

Edellä mainittujen epäkohtien poistamiseksi oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettuun lakiin (ROL) otettiin aikanaan sen säätämisen yhteydessä säännökset ns. poissaolokäsittelystä (ROL 8 luku 11 § ja 8 luku 12 §), joiden mukaan rikosasia saatettiin käsitellä istunnossa vastaajan poissaolosta huolimatta.

Siitä huolimatta, että poissaolokäsittelyä alettiin käyttää tuomioistuimissa varsin laajasti, niiden epäkohtien poistamisessa, johon poissaolokäsittelyn säätämällä oli pyritty, ei oltu riittävässä määrin onnistuttu. Sen vuoksi pyrittiin löytämään uusia keinoja edellä todettujen ongelmien poistamiseksi.

Yhtenä vaihtoehtona tarkasteltiin mahdollisuutta poissaolokäsittelyn soveltamisalan laajentamiseen. Tämän vaihtoehdon toteuttamiseen vaikutti kuitenkin se, että poissaolokäsittelyä koskeviin säännöksiin ROL:ssa olivat Yhdistyneiden kansakuntien kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen valvontaelimet kiinnittäneet arvostelevaa huomiota. Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitea on Suomea koskevissa havainnoissaan (8 päivänä huhtikuuta 1998) nimittäin todennut nämä säännökset asiana, joka huolestutti komiteaa. Jos vastaaja ei selväsanaisesti ole suostunut tällaiseen menettelyyn ja tuomioistuin ei ole täysin tietoinen vastaajan olosuhteista, menettely voi komitean käsityksen mukaan olla kyseenalainen mainitun sopimuksen 14 artiklan 3 kappaleen alakohtien d ja e valossa. Ihmisoikeuskomitea suosittikin Suomen hallitukselle kyseisten ROL:n säännösten muuttamista. Tämän ihmisoikeuskomitean lausuman johdosta kirjallista menettelyä tarkoittavaa lakia valmisteltaessa pidettiin selvänä, että poissaolokäsittelyjen soveltamisalan edelleen laajentaminen olisi ollut ongelmallista.

2.2 Oikeusvertailu

Vastaavalla tavalla kuin muita lakeja valmisteltaessa ratkaisua ongelman poistamiseen pyrittiin löytämään vertailemalla muiden valtioiden vastaavanlaista lainsäädäntöä. Vertailun kohteina olivat menettely Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa sekä Englannissa ja Wales'ssa.

2.2.1 Ruotsi

Myös Ruotsissa tuomioistuimessa käytössä olevana summaarisena rikosprosessin lajina voidaan pitää mahdollisuutta tutkia ja ratkaista rikosasia vastaajan poissaolosta huolimatta. Poissaolosääntelyn soveltamisala on enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus tai ehdollinen tuomio. Erityistä suostumista poissaolokäsittelyyn ei vastaajan taholta vaadita. Ruotsin poissaolokäsittelyä koskevan säännösten mukaisesti siellä ratkaisu käsittelytavasta tällä tavalla tehdään normaalisti vasta pääkäsittelyssä. Valtaosassa tapauksista vastaaja kutsutaan henkilökohtaisesti sakon uhalla oikeuteen. Kutsussa mainitaan lisäksi, että juttu on mahdollista

ratkaista myös vastaajan poissa ollessa. Jos vastaaja tällaisesta kutsusta huolimatta ei saavu oikeuteen, asia voidaan ratkaista, jos juttu voidaan tyydyttävästi tai riittävästi selvittää vastaajan poissaolosta huolimatta. Vankeuteen tuomitsemisen lisäedellytyksenä kuitenkin on, että vastaaja on jo kerran aikaisemmin eli yhteensä kahdesti jäänyt saapumatta pääkäsitelyyn. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s 11-12)

2.2.2 Norja

Keskeinen Norjan lakiin sisältyvä summaarinen rikosprosessimenettely on tietynlainen erityismenettely tunnustetuissa teoissa. Norjan rikosprosessilain 248 §:ssä säännellään menettelystä näissä asioissa. Lainkohdan mukaan syyttäjän pyynnöstä ja vastaajan suostumuksella tuomioistuin voi ratkaista asian ilman syytepäätöstä ja pääkäsitelyä, jos tuomioistuin ei pidä menettelyä arveluttavana ja asia koskee 1) rangaistavaa tekoa, josta ei voi seurata vankeutta enempää kuin 10 vuotta vankeutta, ja vastaaja on oikeuden edessä antanut varauksettoman tunnustuksen, jota muut asiassa ilmenneet tiedot tukevat, 2) rattijuopumusasiaa, jos vastaaja oikeudessa selittää olevansa syyllinen syytteen mukaisesti tai 3) ajo-oikeudetta ajoa, jos vastaaja oikeudessa selittää olevansa syyllinen syytteen mukaisesti. Enimmäisrangaistuksen korotus aikaisemman rikollisuuden, tekojen konkurrensin tai rikoslain 232 §:n nojalla ei tule kysymykseen. Jos vastaajalla on puolustaja, on hänelle varattava tilaisuus lausua asiasta ennen asian ratkaisua. Kysymystä niin sanotusta erityisseuraamuksesta ei voida ratkaista tässä menettelyssä. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s 12)

Syyttäjän on esitettävä menettelyssä rangaistusvaatimus (so. syyte, siktelse), joka määrittää tuomioistuimen tutkimisvallan rajat normaalien syytesidonnaisuuslainkohtien nojalla. Tuomioistuin ei voi tuomita muusta tai enemmästä kuin syytteessä on kysymys. Syyttäjän vaatimus sisältää käytännössä myös vaatimuksen siitä konkreettisesta rangaistuksesta, johon syytetty syyttäjän mielestä tulisi tuomita. Tunnustus on annettava oikeudessa. Ei ole riittävää, että se on annettu jo esitutkinnassa poliisille. Oikeudessa syytettyä kuullaan suullisesti välittömässä

istunnossa eikä riittävää ole, että hänen esitutkintapöytäkirjattu kertomuksensa luetaan oikeudessa. Syytetyllä on eräissä tapauksissa oikeus puolustajaan. Vastaa-ja voi myös tunnustaa käsittelyssä jotakin vähemmän kuin mistä syyttäjän vaatimuksessa on kysymys. Tällöin tuomioistuin voi kuulla syyttäjää, ja syyttäjä voi sitten suostua tähän vähäisempään tekoon tuomitsemiseen. Tuomioistuin voi myös omasta aloitteestaan tuomita syytetyn vähemmästä kuin mistä on kysymys syyttäjän vaatimuksessa. Asianomistajaa ei asiassa kuulla, eikä hänen suostumustaan pyydetä. Asiassa voidaan kuitenkin tuomita vahingonkorvauksia siinä määrin kuin tuomioistuin pitää niitä kiistattomina. Tämä ei edellytä, että syytetty olisi nämä hyväksynyt. Asia ratkaistaan yhden tuomarin istunnossa. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s 12-13)

2.2.3 Tanska

Myös Tanskassa on säännöksiä siitä, millaisessa tilanteessa rikosasia voidaan tutkia ja ratkaista vastaajan poissaolosta huolimatta. Tanskassa vastaajan suostumuksella voidaan hänet tuomita poissaolokäsittelyssä enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Sen sijaan ilman tällaista nimenomaista suostumusta tapahtuvassa poissaolokäsittelyssä voidaan tuomita enintään 30 päivää vankeutta. Mikäli tällaisessa käsittelyssä vaaditaan vastaajalle vankeusrangaistusta, on hänelle aina määrättävä valtion varoin kustannettava lainopillinen puolustaja. Tyypitapauksena tällaisesta on rattijuopumus. Poissaolokäsittelyssä annettu tuomio on lopullinen. Vastaaaja on oikeutettu saamaan asian uudelleen käsittelyyn vain, jos hänellä on ollut laillinen este. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s 13)

2.2.4 Englanti ja Wales

Niin sanotuissa summaarisissa oikeudenkäynneissä (summary trials) vastaajalla on mahdollisuus tunnustaa syyte ja jos hän näin tekee, henkilökohtainen paikallaolo oikeudenkäynnissä ei ole välttämätöntä. Magistrates' Courts Act'in (vuodelta 1980) mukaan vastaaja voi eräissä tapauksissa tunnustaa syytteen kirjeellä tuomioistuimelle. Summaaristen oikeudenkäyntien edellytykset ovat melko

seikkaperäiset, mutta eräs edellytys on, että tuomioistuin voi tuomita asiassa enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistuksen tai jos kysymys on useammasta teosta enintään 12 kuukauden vankeusrangaistuksen. Sakkojen tuomitsemiselle on katto, joka on 2000 puntaa (vuonna 2002). (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s 13-14)

3 HALLITUKSEN ESITYS 271/2004 vp

Esityksessä ehdotettiin muun ohella otettavaksi käyttöön uusi kirjallinen, summaarinen rikosprosessi tunnustettuja tekoja varten.

Esityksessä ehdotettu kirjallinen rikosprosessi muistuttaa edellä selostetuista maiden valtioiden järjestelmistä eniten Englannissa ja Walesissa voimassa olevaa kirjallista rikosprosessia.

Esityksessä ehdotettiin, että kirjallisen menettelyn käyttämiselle vaaditaan syytetyn myötävaikutus eli nimenomainen suostumus sekä syytetyn tunnustus. Kirjallisen menettelyn käyttämiselle on saatava myös asianomistajan suostumus. Ehdotuksen mukaan syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei saa olla säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enempää kuin kaksi vuotta. Kirjallisessa menettelyssä voidaan tuomita enintään yhdeksän kuukauden pituinen vankeusrangaistus. Ilman vastaajan suullista kuulemista voidaan kuitenkin tuomita enintään kuuden kuukauden pituinen vankeusrangaistus. Tätä ankarampaan rangaistukseen tuomittaessa vastaajalle on ehdotuksen mukaan varattava tilaisuus suullisen lausuman antamiseen.

Vastaajan suostumuksella tapahtuva kirjallinen menettely tunnustetuissa teoissa on ROL 8 luvun 11 §:n poissaolomenettelyä paremmin syytetyn vähimmäisoikeuksia kunnioittava järjestelmä, sillä kysymys ei olisi poissaolotuomiosta. Menettelyn käyttäminen ei perustu vastaajan passiivisuuteen vaan nimenomaiseen

suostumukseen. Lisäksi menettelyssä otetaan huomioon vastaajan kirjallisesti kärkeäjäoikeudelle esittämä aineisto.

3.1 Ehdotuksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1.1 Tavoitteet

Esityksen keskeisin tavoite oli kehittää rikosasioiden käsittelyä käräjäoikeuksissa koskevia säännöksiä sitä silmällä pitäen, että oikeudenkäynnit voisivat yleisesti ottaen muodostua aikaisempaa joutuisammiksi, tarkoituksenmukaisemmiksi sekä halvemmiksi. Tavoitteena pidettiin aikaisempaa tehokkaamman prosessin aikaansaamista rikosasioissa. Tarkoituksena ei ollut kokonaisuudessaan muuttaa vuonna 1997 toteutetun rikosasiain menettelyuudistuksen peruseriaatteita. Edelleenkin oikeudenkäynnin kulmakivinä ehdotuksen mukaan olivat menettelyn välittömyys, suullisuus ja keskitys, vaikkakin näiden periaatteiden soveltamista osittain kevennettiin ja lievennettiin suhteessa aikaisemmin voimassa olleeseen lakiin. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.22)

Tavoitteena oli oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytyksiä vaarantamatta mahdollistaa mahdollisimman yksinkertainen menettely tunnustettuja rikosasioita varten. Tavoitteena oli, että vastaajan suostumuksella tunnustetut, muut kuin törkeimmät rikosasiat, voitiin tutkia ja ratkaista prosessiekonomisella tavalla ilman pääkäsittelyä käräjäoikeuden kansliassa. Tavoitteena oli myös turvata, ettei tuomiovaltaa siirretty pois tuomioistuimista ja samalla turvata syylliseksi epäillyn oikeusturva. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.22)

3.1.2 Esityksen vaikutukset

Hallituksen esityksessä todettiin, että uuden kirjallisen menettelyn käyttöönottoaminen ei aiheuttanut valtiontaloudellisia kustannuksia. Sen sijaan siitä oli odotettavissa säästöjä, joiden määrä olennaisella tavalla riippui siitä, kuinka suuri määrä tuomioistuimissa käsitellyistä rikosasioista siirtyi käsiteltäväksi

kirjallisessa menettelyssä. Eniten säästöä katsottiin aiheutuvan siitä, ettei lain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa ollut jatkossa enää tarpeen järjestää pääkäsittelyä ja että siinä asiat ratkaisi tuomari yksin. Säästyvällä työllä katsottiin voitavan nopeuttaa kaikkien asioiden käsittelyaikoja ja parantaa käsittelyn laatua. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.31)

1

Syyttäjien osalta työn rationalisointi liittyi siihen, ettei syyttäjän enää tarvinnut osallistua pääkäsittelyyn. Sen sijaan syyteharkinnan tai haastehakemusten laatimisen suhteen syyttäjien työmäärä ei katsottu vähenevän. Mitä enemmän juttuja käsitellään kirjallisessa menettelyssä, sitä vähemmän syyttäjän tarvitsee käyttää aikaansa juttujen ajamiseen istuntosalissa. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.31)

Tuomioistuinten osalta työn rationalisointiin liittyvät edut katsottiin löytyvän toisaalta tuomareiden työn järjestämisestä ja toisaalta yhden tuomarin ratkaisujen lisääntymisestä. Tuomareiden työn osalta itse ratkaisutoimintaan ja juttujen valmisteluun menevän ajan katsottiin säilyvän ennallaan. Sen sijaan myös heidän osaltaan työn järjestämistä helpotti se, ettei varsinaisia pääkäsittelyistuntoja tarvinnut järjestää. Saavutettua ajansäästöä voitiin kohdentaa muihin vaativampiin asioihin. Tuomareiden osalta lisäksi etukäteisvalmistautuminen istuntopäivään näiltä osin poistui. Myös käräjäsihteerien osalta katsottiin saavutettavan vastaavasti työn säästöä, kun heidän ei tarvinnut enää osallistua näihin pääkäsittelyistuntoihin. Säästöä syntyi myös lautamiesten käytön vähenemisestä, kun he eivät enää osallistuneet asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.31)

Uuden kirjallisen menettelyn soveltamisala oli laajempi kuin poissaolokäsittelyn, kun kirjallinen menettely oli sovellettavissa poissaolokäsittelyssä käsiteltäviä rikoksia vakavampiin rikoksiin. Ilman vastaajan suostumusta pidettävässä poissaolokäsittelyssä voidaan tuomita enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistukseen ja suostumukseen perustuvassa poissaolokäsittelyssä enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Kirjallisessa menettelyssä voitiin

ehdotuksen mukaan tuomita yhdeksän kuukauden vankeusrangaistus. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.32)

Hallituksen esityksen mukaan kärjäsihteerien osalta työnsäästön katsottiin vastaavan laskennallisesti määrältään karkeasti arvioiden ehkä puolta syyttäjien työnsäästöstä. Kärjäsihteereiltäkin säästyy istuntoihin osallistumiseen kuluva aika, mutta ei täysimääräisesti, koska kärjäsihteerit tekevät pääkäsittelyn kuluessa sellaisia jutun ratkaisemiseen liittyviä jälkitöitä, joita he tekevät myös kirjallisessa menettelyssä. Hallituksen esityksessä arvioitiin, että 5 - 8 kärjäsihteerihenkilötyövuotta vapautuu muuhun työhön.

Tuomareiden ja notaarien osalta säästöä syntyy hallituksen esityksen mukaan siitä, ettei istuntoon tarvinnut käyttää aikaa ja pääkäsittelyjuttuihin etukäteisperehtyminen jäi pois. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.32-33)

Kirjallista menettelyä käytettäessä tuomioistuinten istuntosalikapasiteettia säästyy vastaavasti laskennallisesti laskutavasta riippuen hallituksen esityksen mukaan 2.000 - 3.250 istuntopäivän verran koko maan tilannetta arvioitaessa. Hallituksen esityksen mukaan tämä helpotti muiden juttujen käsittelymahdollisuuksia ja aika-tauluista sopimista. (Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.33)

4 EDUSKUNNAN VALIOKUNTIEN KANNANOTOT HALLITUKSEN ESITYKSEN JOHDOSTA

4.1 Perustuslakivaliokunta

Perustuslakivaliokunta antoi lausunnon (31/2005 vp) eduskunnan lakivaliokunnan pyynnöstä.

4.1.1 Vastaajan suostumuksesta

Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että kirjallinen menettely merkitsee, että rikosasian oikeudenkäynti ensimmäisen asteen tuomioistuimessa ei ole julkinen eikä suullinen. Sääntely on merkityksellistä perustuslain 21 §:n samoin kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan sekä kansalaisyhteiskunta- ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimuksen) 14 artiklan kannalta. Jokaisella on perustuslain 21 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeet, kuten käsittelyn julkisuus ja oikeus tulla kuulluksi, turvataan saman pykälän 2 momentin mukaan lailla. Myös esimerkiksi vaatimus käsittelyn suullisuudesta kuuluu oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin. (Perustuslakivaliokunnan lausunto 31/2005 s.2)

Vastaajan suostumus kirjallisen menettelyn käyttämiseen merkitsee käytännössä luopumista yksittäistapauksessa sekä oikeudenkäynnin suullisuudesta ja julkisuudesta että yleensä myös oikeudesta tulla kuulluksi. Tämän vuoksi sääntelyä suostumuksen antamisesta on arvioitava erityisesti vastaajan oikeusturvan takeiden kannalta. (Perustuslakivaliokunnan lausunto 31/2005 s. 3)

Perustuslakivaliokunnan mukaan perusoikeussuojaa ei voida millaisessa asiassa tahansa jättää riippumaan asianomaisen suostumuksesta. Suostumuksen aitouteen ja vapaaehtoisuuteen sekä nimenomaisuuteen oli valiokunnan mielestä kiinnitettävä erityistä huomiota, kun kysymys on oikeusturvasta rikosoikeudenkäynnissä. Lisäksi on varmistuttava siitä, että suostumuksen antaja tietää ja ymmärtää suostumuksen merkityksen (Perustuslakivaliokunnan lausunto 31/2005 s. 3)

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä suostumusta ja julkista käsittelyä koskevan pyynnön puuttumista on pidetty hyväksyttävänä perusteena oikeudenkäynnin julkisuudesta

ja suullisuudesta luopumiselle myös ensimmäisessä tuomioistuinasteessa. (Perustuslakivaliokunnan lausunto 31/2005 s. 3)

Perustuslakivaliokunta edellytti lausunnossaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen sitä lainkohtaa (ROL 5a:1 § 1 mom.), jossa säädetään suostumuksen antamisesta täsmennettäväksi seuraavan sisältöiseksi:

"vastaaja tunnustaa virallisen syyttäjän syytteessä kuvatun teon sekä käräjäoikeudelle antamallaan nimenomaisella ilmoituksella luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuu asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä"

4.1.2 Oikeudenkäynnin julkisuudesta

Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että käsittelyn julkisuus mainitaan perustuslain 21 §:n 2 momentissa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin yhtenä takeena. Valiokunta on yleisesti todennut julkisuusintressin olevan oikeudenkäynnissä vieläkin vahvempi kuin viranomaistoiminnassa yleensä. Oikeudenkäynnin julkisuus nimittäin liittyy asianosaisen oikeusturvan lisäksi yleisempiin vaatimuksiin vallankäytön avoimuudesta ja kontrolloitavuudesta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on niin ikään ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen tulkintakäytännössään korostanut oikeudenkäynnin julkisuuden merkitystä tärkeänä keinona ylläpitää tuomioistuimiin kohdistuvaa yleistä luottamusta sen lisäksi, että se suojaa yksittäisiä osapuolia salaiselta oikeudenkäytöltä (Axel v. Saksa, 8.12.1983). Ehdotettu kirjallinen menettely on tarkoitettu käyttöalaltaan rajoitettuksi poikkeukseksi pääsääntönä edelleen noudatettavasta käsittelyn julkisuudesta rikosoikeudenkäynnissä. (Perustuslakivaliokunnan lausunto 31/2005 s. 4).

4.2 Lakivaliokunta

Eduskunnan lakivaliokunta on lausunnossaan (1/2006 vp) pääosin puoltanut hallituksen esityksen hyväksymistä, kiinnittäen kuitenkin huomiota esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen eräisiin yksityiskohtiin.

Lakivaliokunta on lausunnossaan viitannut perustuslakivaliokunnan edellä selostettuun lausuntoon ja todennut perustuslakivaliokunnan oikeudenkäynnin julkisuutta koskevassa lausuntonsa osassa katsoneen, että kirjallinen menettely ei ole

ongelmallinen perustuslain tai Suomen ihmisoikeussopimusvelvoitteiden näkökulmasta, jos se pysyy poikkeuksena pääsääntönä edelleen noudatettavasta käsittelyn julkisuudesta rikosoikeudenkäynnissä. (Lakivaliokunnan mietintö 1/2006 vp s. 5)

Mietinnössään lakivaliokunta toiminnan tehostamiseksi esitti hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotuksen 1 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että syyttäjä saa kirjallisessa menettelyssä aina itse nostaa syytteen. Lakivaliokunta muutoksellaan tavoitteli ns. yhden kosketuksen periaatteen mahdollistamista siten, että esitutkinnan päätteeksi ennen tutkittavan vapaaksi päästämistä, syyttäjä nostaisi syytteen, joka haastehakemuksena annettaisiin vastaajalle tiedoksi ja tiedoksianton yhteydessä vastaajalta pyydetäisiin kirjallisen menettelyn mahdollistava tunnustaminen ja suostumus kirjalliseen menettelyyn.

Perusteluna muutosehdotukselle lakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että vastaajat eivät haastamisen jälkeen välttämättä ole itse aktiivisia palauttamaan käräjäoikeudelle tarvittavaa erillistä ilmoituslomaketta. Tämän vuoksi tunnustaminen ja suostumuksen antaminen heti haastamisen yhteydessä on käyttökelpoisin tapa. Lausunnossaan valiokunta korosti, että ehdotettu lisäys ei vielä itsessään ratkaise tunnustamiseen ja suostumuksen antamiseen liittyviä ongelmia, vaan toimivien menettelyjen kehittäminen edellyttää käytännössä poliisin, syyttäjän ja käräjäoikeuden yhteistyötä, jossa ne pyrkivät löytämään eri tilanteisiin soveltuvat käyttökelpoiset toimintamallit.

5 VOIMASSA OLEVA KIRJALLINEN MENETTELY RIKOSASIOISSA

5.1 Asian käsittely ennen tuomioistuimeen tuloa

5.1.1 Poliisiviranomaisen esitutkintaprosessi

Poliisi pyrkii esitutkintavaiheessa eli siis aikaisessa vaiheessa selvittämään onko asialla edellytyksiä käyttää kirjallista menettelyä. Poliisi suorittaa normaaliin tapaan esitutkinnan sellaisissa rikosasioissa, jotka päätyvät kirjalliseen menettelyyn. Esitutkinnassa poliisiviranomainen tiedustelee epäiltyä sitä, tunnustaako hän kyseisen tutkittavana olevan jutun ja samalla suostuu kirjalliseen menettelyyn. Epäillyn vastaus merkitään näkyviin esitutkintapöytäkirjaan. Jo aiemmin ennen kirjallisen rikosprosessin käyttöönottoa, on syyttäjä halutessaan ilmoittanut tuomioistuimelle vastaajan kannan asiaan eli tunnustamisen / kiistämisen.

Vaikka poliisiviranomainen on asian tiedustellut epäiltyä ja vaikka hän olisikin suostunut kirjalliseen menettelyyn, tiedustelee tuomioistuin vielä omassa prosessissaan tunnustamisen ja suostumisen kirjalliseen prosessiin. Tätä prosessia ei kuitenkaan toimiteta, jos vastaaja kutsutaan suoraan puheenjohtajan puhutteluun tuomioistuimeen. Tällöin vastaaja voi ilmoittaa suostumisensa puhelimitse, kun häneltä tiedustellaan yhteisen käsittelypäivän sopivuutta ja sitä, että suostuuko hän lainkaan puhutteluun kirjallisen prosessin asemesta.

Myös asianomistajalta tiedustellaan, kuten aiemminkin, poliisiviranomaisen toimesta se, että haluaako hän syyttäjän esittävän asianomistajavaatimuksensa. Asianomistajalta tiedustellaan luonnollisesti myös se, että suostuuko hän myös asian käsittelemiseen kirjallisessa rikosprosessissa. Kaikki asianomistajan vastaukset ja ilmoitukset merkitään esitutkintapöytäkirjaan.

Kirjallisen menettelyn käyttämisen ehdoton edellytys ei ole, että myös asianomistajan yksityisoikeudellinen vaatimus olisi myönnetty ja siten riidaton. Myös riittävä yksityisoikeudellinen vaatimus voidaan tutkia ja ratkaista rikosasian yhteydessä ilman pääkäsittelyä, jos kirjallisen menettelyn käyttämisen muut edellytykset täyttyvät. Tavallista on, että useat rikokseen perustuvat

vahingonkorvausvaatimukset ovat sellaisia, että niiden oikeellisuus voidaan arvioida kirjallisen selvityksen perusteella. ROL:n 3 luvun 10 §:n 2 momentin perusteella asianomistajan yksityisoikeudelliset vaatimukset voidaan tutkia rikosasian yhteydessä vaatimuksen tekijän poissaolosta huolimatta. Korvausvaatimus voidaan hyväksyä kokonaan tai osaksi vastaajan kiistämisestä huolimatta, jos korvausvaatimusta on pidettävä perusteltuna. Vastaavasti estettä ei olisi sillekään, että

asianomistajan vaatimus hylätään ilman pääkäsittelyn järjestämistä. (Juhani Hirvosen muistio 28.9.2006, 2)

5.1.2 Syyttäjän toimenpiteet

Syyttäjän tekemän haastehakemuksen on oltava kirjallisessa menettelyssä täsmällinen, koska asiassa ei pidetä suullista pääkäsittelyä eikä seuraamuskeskustelua. Vastaaja on myös antanut suostumuksensa ja tunnustuksensa syyttäjän haastehakemuksen mukaisesti ja siten sen pitää olla suhteellisen täsmällinen, jotta vastaaja ymmärtää asian ja kaikki faktat ovat esitetty oikein, koska muutoksia niihin ei syyttäjä voi tehdä myöhemmin. Kaikki syyttäjän muut vaatimukset eli esimerkiksi asianomistajan korvausvaatimukset ja ajokieltovaatimukset pitää haastehakemuksessa näkyä. Haastehakemukseen syyttäjä merkitsee myös vastaajan lausuman esitutkinnassa ajokieltoseuraamuksen osalta. Tämä edistää asian nopeampaa käsittelyä, koska vastaajan ei tarvitse enää siihen erikseen lausua. Poliisi myös merkitsee esitutkintaan tiedon siitä, miten tarpeellinen ajo-oikeus vastaajalle on

ROL 5 a luvun 7 §:n mukaan tuomio saadaan perustaa vain syytteessä esitettyihin seikkoihin. Saman lainkohdan mukaan käräjäoikeudelle toimitettua esitutkintapöytäkirjaa saadaan käyttää tuomion tai päätöksen perusteena vain siltä osin kuin asianosaisten ovat siihen vedonneet. Pääkäsittelyssä asiaesittelyn avulla käräjäoikeus saa kokonaiskäsityksen tapahtuneesta, jolla käsityksellä on oma vaikutuksensa myös teon moitittavuuden arvioimisen ja sitä kautta seuraamuksen määräytymisen kannalta. Sen lisäksi harkintaan oikean seuraamuksen määräämiseksi vaikuttaa asianosaisten välinen seuraamuksen määräämistä koskeva keskustelu. Oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluu vastaajan tietoisuus ratkaisun

lopputulokseen vaikuttavista seikoista, ja mahdollisuus tuolta osin tuoda oma näkemyksensä esille. (Juhani Hirvosen muistio 28.9.2006, 2-3)

6 TUOMIOISTUINMENETTELY

6.1 Johdanto

Kirjallista menettelyä koskevat säännökset ovat ROL:n 5 a luvussa “Asian ratkaisemisesta pääkäsittelyä toimittamatta”.

Lukuun sisältyvät säännökset menettelyn käytön edellytyksistä (1 §), itse menettelystä (2 § - 6 §) ja ratkaisusta (7 §). Lisäksi luvussa on täydentävät säännökset (9 §).

6.2 Menettelyn käytön edellytyksistä (1 §)

(Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.41 - 45)

Asia voidaan ratkaista pääkäsittelyä toimittamatta (kirjallinen käsittely), jos

- 1) *mistään virallisen syyttäjän syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta;*
- 2) *vastaaja tunnustaa virallisen syyttäjän syytteessä kuvatun teon sekä käräjäoikeudelle antamallaan nimenomaisella ilmoituksella luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuu asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä;*
- 3) *vastaaja on teon tehdessään ollut täysi-ikäinen;*
- 4) *asianomistaja on esitutkinnassa tai kirjallisesti myöhemmin ilmoittanut, ettei vaadi pääkäsittelyn toimittamista; ja*
- 5) *pääkäsittelyn toimittaminen on asian selvitettyyn tilaan nähden myös kokonaisuutena arvioiden tarpeetonta.*

Kirjallisessa menettelyssä rangaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin yhdeksän kuukautta vankeutta.

Asianosaisten toimitettua käräjäoikeudelle kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston käräjäoikeus siirtyy heti asian ratkaisuvaiheeseen ja suullinen pääkäsittely jää omalla menettelyvaiheenaan pois. Kysymys on siitä, että asia ratkaistaan käräjäoikeudelle toimitettujen esitutkintapöytäkirjan ja muun asiakirja-aineiston

perusteella. Kirjallisen menettelyn käyttäminen ei ole koskaan pakollista, vaan tuomioistuimella on harkintavaltaa sen käyttämisessä.

Kirjallisen menettelyn käyttöala on rajoitettu siten, ettei törkeimpiä rikoksia voida käsitellä tässä menettelyssä. Sen sijaan lievemmat ja tavanomaiset rikokset voidaan muiden edellytysten täytyessä käsitellä ilman pääkäsittelyä. Edellytyksenä

menettelyn käyttämiselle on, ettei mistään virallisen syyttäjän syytteessä tarkoitetusta yksittäisestä rikoksesta syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta.

Menettelyssä voidaan käsitellä myös sellaisia rikosasioita, joissa syyte koskee useampaa tekoa ja yhteisen rangaistuksen enimmäisaika on enemmän kuin kaksi vuotta vankeutta. Yksittäisen rikoksen kohdalla ratkaisevaa on se tapaukseen soveltuvan rangaistussäännöksen rangaistusasteikko, jota tekoon syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä on sovellettava. Sen sijaan rangaistuksen yleiset vähentämisperusteet, kuten vähentynyt syyntakeisuus, eivät vaikutta asiaan. Menettelyssä ei voida tuomita yhdeksää kuukautta pidempää vankeusrangaistusta. Jos joku tuomitaan samalla kertaa kahdesta tai useammasta rikoksesta vankeusrangaistukseen, yhteisen vankeusrangaistuksen määrä ei saa ylittää yhdeksää kuukautta.

Mahdollista on myös se, että vastaaja tuomitaan vankeusrangaistuksen ohella myös sakkorangaistukseen. Samoin vankeusrangaistukseen tuomittu voidaan edellytysten muuten täytyessä määrätä kirjallisessa menettelyssä yhdyskuntapalveluun. Vastaavasti rikoksesta johtuvien muiden julkisoikeudellisten seuraamusten kuten menettämisseuraamuksen määräämiselle ei ole mitään määrällisiä tai laadullisia rajoituksia. Myöskään asianomistajan yksityisoikeudellisten vaatimusten tutkimisen suhteen ei ole mitään rajoituksia.

Menettelyssä tuomittava rangaistusmaksimi on yhdeksän kuukauden vankeusrangaistus. Vankeusrangaistus voi olla myös ehdoton. Vastaajaa ei kuitenkaan voida uudessakaan menettelyssä tuomita kuutta kuukautta ankarampaan vankeusrangaistukseen varaamatta hänelle tilaisuutta suullisen lausuman antamiseen.

Menettämisseuraamuksen tuomitsemiselle ei ole euromääräistä tai muutakaan kattoa.

Näytöltään epäselviä juttuja ei voida käsitellä yksinomaan kirjallisesti. Suullinen oikeudenkäyntitilaisuus antaa tuomioistuimelle parhaat edellytykset esitettävän näytön arviointiin, joten kiistettyjä tekoja ei voida käsitellä käräjäoikeudessa ilman pääkäsittelyä.

Vastaajan on ensinnäkin tunnustettava syytteessä kuvattu teko. Tunnustaminen tarkoittaa sitä, että vastaaja ilmoittaa menelleensä syytteessä kuvatulla tavalla. Kirjallisen menettelyn edellytyksenä ei siten ole se, että vastaaja on myös yhtä mieltä virallisen syyttäjän syytteessä esitetystä teon oikeudellisesta arviosta. Vastaaja voi siis esimerkiksi kyllä tunnustaa anastaneensa tavaraa syytteessä kuvatulla tavalla, mutta olla sitä mieltä, että koska rikosta on pidettävä vähäisenä, hänet tulee tuomita varkauden sijasta näpistyksestä. Tällainen erimielisyys syyttäjän ja vastaajan välillä teon oikeudellisesta arvioinnista ei vielä sellaisenaan siirrä asiaa uuden menettelyn soveltamisalan ulkopuolelle. Mikäli oikeudellinen erimielisyys sen sijaan koskee teon rangaistavuutta ylipäätään, ei asiaa voida käsitellä kirjallisessa menettelyssä.

Toiseksi vastaajan on suostuttava asian käsittelemiseen ilman pääkäsittelyä. Ottaen huomioon ihmisoikeussopimuksen määräykset ja yleisemminkin ajatukset oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä ensimmäisessä oikeusasteessa, kirjallisen menettelyn käyttämiseen vaaditaan aina vastaajan nimenomainen suostumus. Vastaajan tulee siten aktiivisesti tunnustaa syytteessä kuvattu menettely oikeaksi ja lisäksi suostua siihen, että asia ratkaistaan ilman pääkäsittelyä.

Vastaajan osalta pelkästään esitutkinnassa annettu tunnustus ja suostumus kirjalliseen menettelyyn ei ole riittävää. Tämä johtuu siitä, ettei tuolloin ole vielä varmuudella tiedossa se, mistä rikoksesta vastaajaa tullaan syyttämään. Vastaaja voi lopullisesti arvioida suostumustaan ja sitä, tunnustaako hän syytteen, vasta sen

jälkeen, kun syyte on nostettu ja hänen tiedossaan. Suostumus annetaan kirjallisesti haasteen tiedoksiannon yhteydessä tai sen jälkeen.

Vaikka pelkästään esitutkinnassa annettu tunnustus ja suostumus kirjalliseen menettelyyn ei ole riittävää, myös jo esitutkinnassa tulee selvittää vastaajan näkemys menettelyn käyttämiseen.

Kirjallista menettelyä voidaan tarjota vastaajalle, jos esitutkinnan perusteella on aihetta olettaa edellytyksien kirjalliselle menettelylle olevan olemassa. Mikäli muut edellytykset paitsi vastaajan tunnustaminen ja suostumus menettelyyn täyttyvät jo esitutkinnan perusteella, vastaajalle voidaan aina ehdottaa kirjallisen menettelyn käyttöä. Käytännössä menettelyä helpottaa syyttäjän ja poliisin välinen yhteistyö jo esitutkintavaiheessa.

Kirjallisen menettelyn käyttöala on rajoitettu lisäksi niin, ettei sitä voida soveltaa alle 18-vuotiaana tehtyihin rikoksiin. Edellytyksenä on, että vastaaja on teon tehdessään ollut täysi-ikäinen. Vaikka nuorten rikosasioiden käsittelyssä vaikuttavat samanlaiset tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat kuin muiden vastaajien kohdalla, nuorten vastaajien osalta on kuitenkin lisäksi otettava huomioon muitakin näkökohtia. Ajatuksena tässä on se, että itse pääkäsittelyn tulisi toimia tietynlaisena varoittavana tai kasvattavana kokemuksena nuoren henkilön elämässä. Oikeuskirjallisuudessa on todettu (D.Frände teoksessa *Prosessioikeus*, Helsinki 2008 s. 1141), että kirjalliseen menettelyyn on syytä suhtautua pidättyväisesti silloin, kun on kysymys henkilöistä, jotka ovat tekohetkellä täyttäneet 18 vaan ei 21 vuotta. Myös näissä tapauksissa pääkäsittelyllä voi olla kasvatuksellista vaikutusta.

Niissä rikoksissa, joissa on asianomistaja, edellytetään lisäksi hänen suostumustaan kirjallisen menettelyn käyttämiseksi. Asianomistajan tulee esitutkinnassa tai myöhemmin kirjallisesti ilmoittaa, ettei vaadi pääkäsittelyn toimittamista. Asianomistajan osalta siis riittää se, että hän esitutkinnassa suostuu asian ratkaisemiseen ilman pääkäsittelyä.

Toisaalta asianomistaja voi myös esitutkinnan jälkeen kirjallisesti ilmoittaa suostuvansa kirjalliseen menettelyyn. Näin ollen vaikka asianomistaja on esitutkinnas-

sa ilmoittanut vaativansa asiassa pääkäsittelyä, hän voi muuttaa mielensä ja myöhemmin esimerkiksi jutun käräjäoikeudessa vireilletulon jälkeen kirjallisesti ilmoittaa, ettei enää vaadi pääkäsittelyn toimittamista. Asianomistajan suostumus kirjalliseen menettelyyn ei poista hänen oikeuttaan yhtyä syytteeseen tai esittää rikokseen perustuvia yksityisoikeudellisia vaatimuksia. Vastaavasti muut asianomistajan oikeudet säilyvät lähes ennallaan.

Mikäli asianomistaja haluaa vaatia rangaistusta muusta teosta kuin virallinen syyttäjä tai vedota uuteen seikkaan syytteen tueksi, pitää hänen erikseen kirjallisesti ilmoittaa tästä käräjäoikeudelle haasteen tiedoksiannon jälkeen. Asianomistajan tällaiset vaatimukset, samoin kuin hänen mahdollisesti esittämänsä yksityisoikeudelliset vaatimuksetkin, toimitetaan tiedoksi vastaajalle ja hän voi vastata niihin kirjallisesti. Käräjäoikeus voi tämän jälkeen arvioida, onko asiassa sittenkin järjestettävä pääkäsittely. Jos asianomistajan oma rikosoikeudellinen vaatimus tarkoittaa esimerkiksi tietyn teon törkeää tekemuotoa, ei asiaa voida asianomistajan vaatimus hyväksyen ratkaista kirjallisessa menettelyssä, jos kyseisen rikoksen törkeä tekemuoto ei ankaran seuraamuksen johdosta kuulu kirjallisen menettelyn soveltamisalaan. Asianomistajan esittäessä sellaisen rangaistusvaatimuksen, josta syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa on säädetty ankarampi rangaistus kuin vankeutta enintään kaksi vuotta, tuomioistuimen on arvioitava kirjallisen aineiston perusteella, onko asia sittenkin käsiteltävä pääkäsittelyssä. Estettä ei ole sille, että asianomistajan tällainen vaatimus hylätään kirjallisessa menettelyssä. Näin voidaan yleensä tehdä silloin, kun on selvää, ettei vaatimus voi menestyä.

Toisaalta, jos asianomistajan vaatimus näyttää kirjallisen aineiston perusteella siltä, että se voi menestyä, tulee siirtyä pääkäsittelyyn. Jos asianomistajan tällainen syyttäjän vaatimusta ankarampi vaatimus hylätään kirjallisessa menettelyssä käräjäoikeudessa, asianomistaja voi halutessaan myös valittaa hovioikeuteen ja vaatia pääkäsittelyä siellä.

Jotta asiaa voidaan käsitellä kirjallisessa menettelyssä, käsittelyssä tulee aina olla virallisen syyttäjän syyte. Kirjallista menettelyä ei siten voida soveltaa asianomistajan yksin ajaman rikosasian käsittelyssä.

6.3 Haastaminen (2 §)

(Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.45 -)

Jos esitutkinnan perusteella tai muutoin on aihetta olettaa, että edellytykset kirjalliseen menettelyyn ovat olemassa, vastaajaa kehoitetaan haasteen, haastehakemuksen ja 3 luvun 10 §:ssä tarkoitetun vaatimuksen tiedoksiannon yhteydessä ilmoittamaan tuomioistuimen määräämässä ajassa kirjallisesti kärjäoikeudelle, tunnustaako hän syytteessä kuvatun teon sekä luopuuko hän oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuuko hän asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä. Vastaajalle on samalla annettava tieto suostumuksen merkityksestä asian käsittelyssä.

Haasteessa vastaajaa myös kehoitetaan vastaamaan häntä vastaan esitettyihin vaatimuksiin kirjallisesti. Muutoin haasteesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 5 luvun 9 §:ssä säädetään.

Jos vastaaja toimittaa määräajassa kärjäoikeudelle 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen ja muut 1 §:ssä säädettyt edellytykset asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä ovat olemassa, asiassa ei järjestetä pääkäsittelyä, ja asia ratkaistaan viipymättä kirjallisessa menettelyssä, jollei ole syytä siirtää asiaa pääkäsittelyyn.

Jos esitutkinnan perusteella tai muutoin on aihetta olettaa, että edellytykset kirjallisen menettelyn käyttämiselle ovat olemassa, vastaajaa kehoitetaan haasteen, haastehakemuksen ja asianomistajan korvausvaatimuksen tiedoksiannon yhteydessä ilmoittamaan tuomioistuimen määräämässä ajassa kirjallisesti kärjäoikeudelle, että hän tunnustaa syytteessä kuvatun teon ja suostuu asian ratkaisemiseen ilman pääkäsittelyä. Käytännössä tämä voidaan toteuttaa joko niin, että vastaaja samalla kertaa kutsutaan johonkin tiettyinä päivinä pidettävään pääkäsittelyyn ja toisaalta kehoitetaan vastaajaa määräajassa ilmoittamaan tunnustamisestaan ja

suostumuksestaan kirjalliseen menettelyyn. Jos suostumus määräaikaan mennessä saapuu kärjäoikeudelle pääkäsittely voidaan ”peruuttaa” ja ratkaista juttu kirjallisessa menettelyssä. Jos taas vastaaja ei anna tunnustusta ja suostumusta, asiassa järjestetään pääkäsittely suunnitelman mukaisesti.

Heti haastamisen yhteydessä tapahtuva tunnustaminen ja suostumuksen antaminen ovat käytännössä käyttökelpoisin tapa, sillä vastaajat eivät välttämättä ole itse aktiivisia esimerkiksi tätä tarkoittavan lomakkeen palauttamisessa

käräjäoikeudelle. Heti haastamisen yhteydessä pyydettyään tunnustamiseen ja suostumukseen liittyvää oikeusturvariskiä pienentää se, ettei estettä ole sille, että vastaaja myöhemmin peruuttaa tunnustuksensa. Käytännössä peruutus on tehtävä kirjallisesti, jollei asiassa järjestetä suullista kuulemistä. Sen sijaan vastaaja voi peruuttaa suostumuksensa kirjalliseen menettelyyn luonnollisesti vain siihen asti, kunnes asiaa koskeva tuomio on käräjäoikeudessa annettu.

Mikäli jutussa näyttää olevan edellytykset asian ratkaisemiseksi ilman pääkäsittelyä jo syyttäjä voi ehdottaa menettelyn käyttämistä tuomioistuimelle.

Vastaajalle tiedoksi annettavassa haasteessa vastaajaa kehoitetaan, kuten muissakin asioissa, ilmoittamaan kantansa häntä vastaan esitettyihin vaatimuksiin ja ilmoittamaan kantansa perustelut. Jos vastaaja suostuu kirjalliseen menettelyyn, vastaajaa on kehoitettava vastaamaan häntä vastaan esitettyihin vaatimuksiin kirjallisesti. Kun vastaaja on tunnustanut teon, vastaajan kannanotossa kysymys voi olla lähinnä rangaistuksen määrään vaikuttavista asioista, mahdollisista muista julkisoikeudellisista seuraamuksista sekä asianomistajan yksityisoikeudellisista vaatimuksista. Kirjallinen menettely ei siten tältäkin osin perustu vastaajan passiivisuuteen tai poissaoloon, vaan vastaajan kirjallisesti esittämät kannanotot jutun suhteen otetaan oikeudenkäyntiaineistona huomioon. Vastaajan kirjallinen vastaus esitettyihin vaatimuksiin ei ole menettelyn käyttämisen edellytys. Vastaaja voi myös lähteä siitä, että hänen esitutkintakertomuksensa, syytteen

teonkuvauksen tunnustaminen ja nimenomainen suostuminen menettelyyn riittää, eikä hän enää halua esittää asiassa lisänäkökohtia. Näin ollen mikäli vastaajan tarkempaa kirjallista vastausta ei saavu, tuomioistuimella voi edelleen asian ratkaista ilman pääkäsittelyä.

Kirjallisen menettelyn käyttämiselle ei ole estettä, vaikka vastaaja ei suostu asianomistajan esittämiin vaatimuksiin tai tunnusta asianomistajan esittämää rangaistusvaatimusta.

Jos vastaaja määrääjassa toimittaa kärjäoikeudelle tunnustuksensa ja suostumuksensa kirjalliseen menettelyyn ja kirjallisen menettelyn käyttämiselle säädetty

muut edellytykset täytyvät, asiassa ei pääsäännön mukaan järjestetä pääkäsittelyä ja asia ratkaistaan kirjallisessa menettelyssä. Jos asiassa ilmenee jokin syy asian siirtämiselle pääkäsittelyyn, tuomioistuim voi näin päättää, vaikka kirjallisen menettelyn edellytykset ovat käsillä. Tällainen syy voi esimerkiksi olla se, että tuomioistuin pitää asian selvittämisen vuoksi tarpeellisena järjestää pääkäsittely.

6.4 Suullinen kuuleminen (3 §)

(Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.47 - 49)

Kärjäoikeus voi erityisestä syystä kehottaa asianosaisia toimittamaan kärjäoikeuteen lisäksi kirjallisen lausuman. Tällöin kärjäoikeus määrää, mistä kysymyksestä asianosaisen on lausuttava.

Jos kärjäoikeus harkitsee sen tarpeelliseksi, se voi varata asianosaiselle tilaisuuden suullisen lausuman antamiseen kärjäoikeuden kansliassa tai istuntopaikalla. Kärjäoikeus voi myös sallia, että sen asianosaiselta pyytämä vastaus tai lausuma saadaan antaa suullisesti kärjäoikeuden kansliassa tai istuntopaikalla.

Asianosainen kutsutaan suulliseen kuulemiseen uhalla, että asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Kärjäoikeus voi myös määrätä, että asianosaisen on saavuttava kärjäoikeuteen henkilökohtaisesti, jos hänen henkilökohtaista läsnäoloaan pidetään tarpeellisena. Tällöin noudatetaan soveltuvin osin, mitä kutsusta ja asianosaiselle poissaolon varalta asetettavista uhista 8 luvussa säädetään.

Normaalisti kirjallisessa menettelyssä syyttäjä on toimittanut kärjäoikeudelle haastehakemuksen mahdollisine liitteineen, asianomistaja vaatimuksensa ja

syytetty vastauksensa. Koska tietyissä tilanteissa voi olla tarpeellista, että asianosaiset vielä uudelleen kirjallisesti lausuvat kysymyksessä olevista seikoista, asianosaisille voidaan erityisestä syystä varata tilaisuus toimittaa kärjäoikeuteen vielä kirjallinen lisälausuma. Tätä lainkohtaa voidaan tarvittaessa käyttää myös

silloin, jos asianosainen ei ole lausunut kirjallisesti mitään, mutta käräjäoikeus pitää sitä aiheellisena. Asianosaisia on mahdollista kuulla myös suullisesti, vaikka asia käsitellään kirjallisessa menettelyssä. Asiassa ei siis järjestetä pääkäsittelyä, mutta asiassa voidaan tarvittaessa järjestää asianosaisen suullinen kuuleminen. Asiaa käsittelevä tuomari päättää suullisen kuulemisen tarpeellisuudesta. Asianosainen voi kuitenkin esittää asiaa koskevan pyynnön tuomioistuimelle. Vastaajaa ei voida kuitenkaan tuomita kuutta kuukautta ankarampaan vankeusrangaistukseen varaamatta hänelle tilaisuutta suullisen lausuman antamiseen.

Vastaajan osalta suullinen kuuleminen voi olla tarpeen ensinnäkin silloin, kun syntyy epäily tunnustuksen aitoudesta ja halutaan varmistua siitä, että tunnustus on tehty ja suostumus annettu omasta vapaasta tahdosta ja riittävän harkitusti. Samoin vastaajan suullinen kuuleminen voi olla tarpeen silloin, kun syntyy epäily siitä, onko vastaaja ymmärtänyt tunnustamisen tai suostumuksen merkityksen asiassa.

Tällaisia epäilyksiä voi syntyä esimerkiksi vastaajan kirjallisessa vastauksessaan esittämän johdosta. Samoin esimerkiksi silloin, kun vastaaja on ulkomaalainen ja tarvitsee asiassa tulkkia, voi olla aiheellista varmistaa, että vastaaja ymmärtää tunnustamisen ja suostumuksen merkityksen.

Vaikka vastaajalla on kirjallisessa vastauksessaan mahdollisuus kiinnittää tuomioistuimen huomiota seuraamusharkinnassa vaikuttaviin seikkoihin, joissakin tapauksissa voi olla perusteltua, että vastaajaa kuullaan seuraamuksen määräämiseen vaikuttavista seikoista lisäksi myös suullisesti.

Tuomioistuin voi sallia, että vastaus tai lausuma, joka yleensä kehoitetaan antamaan kirjallisena, saadaan antaa suullisesti tuomioistuimen kansliassa tai istuntopaikalla. Asianosaista kuulee asiaa käsittelevä ja asian ratkaiseva tuomari. Tuomioistuin voi kuulla asianosaista suullisesti istunnossa tai kansliassa. Asianomis-

tajan osalta suullinen kuuleminen tulee kysymykseen lähinnä silloin, kun tuomioistuimien pitää sitä tarpeellisena jonkin yksittäisen kysymyksen selvittämiseksi.

Suullisella kuulemisella voi olla merkitystä sekä asian ratkaisemisen kannalta että siltä kannalta, että tuomioistuin voi vielä harkita sitä, onko pääkäsittelyn pitäminen asiassa kuitenkin aiheellista. Tuomioistuin voi sallia vastauksen tai lausuman esittämisen suullisena vain jonkin asianosaisten kohdalla, mutta kiellettyä ei ole sekään, että kaikkien asianosaisten osalta noudatetaan tätä menettelytapaa. Kuitenkin viimeksi mainitussa tilanteessa tai esimerkiksi silloin, jos suullisesti kuultavia on useita, voi olla tarkoituksenmukaisinta järjestää heti pääkäsittely. Suullinen kuuleminen voi tapahtua joko tuomioistuimen kansliassa tai istuntopaikalla.

Jos suullisen kuulemisen perusteella kärjäoikeus päättyy siihen, että asiassa on siltäkin aiheellista järjestää pääkäsittely, suullisessa kuulemisessa läsnä oleva vastaaja tai muu asianosainen on heti syytä kutsua asian pääkäsittelyyn. Tällä tavoin vältetään mahdollisilta tiedoksiantovaikeuksilta.

Asianosainen kutsutaan pääsäännön mukaan suulliseen kuulemiseen uhalla, että asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Jos hänet on tällaisella uhalla kutsuttu kärjäoikeuteen, asia voidaan ratkaista, vaikka asianosainen ei saavukaan suulliseen kuulemiseen. Jos kärjäoikeus pitää tarpeellisena asianosaisten kuulemista nimenomaan henkilökohtaisesti, voidaan hänet myös velvoittaa saapumaan kärjäoikeuteen tällaisella uhalla. Asianosainen kutsutaan tällöin sakkon uhalla saapumaan ja edellytysten täytyessä hänet voidaan myös määrätä tuotavaksi kärjäoikeuteen. Käytännössä henkilökohtaisesti saapumaan voidaan velvoittaa lähinnä vastaaja.

Vastaaja kutsutaan istuntoon haasteella / kutsulla. Jos vastaaja ei saavu istuntoon, harkittavaksi tulee se, pitääkö vastaajan velvoitetta saapua istuntoon muuttaa. Syyttäjälle ilmoitetaan asian istuntopäivä, mutta syyttäjä saa itse harkita saapuuko hän asian käsittelyyn. Asianomistajilta tiedustellaan heidän vaatimuksensa. Etukäteen toimitetut asianomistajan vaatimukset toimitetaan vastaajalle tiedoksi en-

nen istuntoa. Istunnon alussa vastaajalle selostetaan, minkälaisesta istunnosta on kysymys. Seuraavaksi luetaan syyte ja tiedustellaan vastaajalta, tunnustaako hän menettelleensä syytteessä väitetyllä tavalla ja tiedustellaan hyväksyykö hän sen, että puheenjohtaja ratkaisee asian yksin ilman lautamiehiä. Seuraavaksi vastaajalla on mahdollisuus kertoa, että mitä asiassa on tapahtunut. Seuraavaksi käydään läpi vastaajan henkilötiedot ja verotiedot sekä mahdollisesti rikosrekisterin osaotteet ja yhdyskuntapalvelun soveltuvuusselvitykset. Lopuksi tuomari antaa ratkaisunsa ja vastaaja saa jäljennöksen tuomiolauselmaasta ja muutoksenhakuohjauksen sekä mahdolliset maksutilisiirtolomakkeet valtiolle. Istunnon jälkeen syyttäjälle ja poissaolleille asianomistajille (joilla on ollut vaatimuksia) toimitetaan tuomiolauselma.

Jos asiaan liittyy riitainen yksityisoikeudellinen vaatimus, se on mahdollista erottaa riita-asian käsittelystä säädetyssä järjestyksessä käsiteltäväksi, jolloin asiassa toimitetaan valmistelu ja mahdollinen pääkäsittely. (Juhani Hirvosen muistio 28.9.2006, 6.)

Mikäli vastaaja kutsutaan kuultavaksi nimenomaan seuraamuskeskustelua varten, tuomioistuimen tulee ilmoittaa myös syyttäjälle aiotusta kuulemistilaisuudesta, jotta syyttäjä voi tulla tarkemmin perustelemaan tai esittämään oman näkemyksensä oikeudenmukaisesta seuraamuksesta.

6.5 Pöytäkirjaaminen suullisissa kuulemissa ja pöytäkirjan ja kirjallisten lausumien tiedoksianto (4 §)

(Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.49)

Kun asiassa järjestetään suullinen kuuleminen, asianosaisten suullinen vastaus tai lausuma pöytäkirjataan.

Asianosaisen kirjallinen vastaus tai lausuma taikka suullisen vastauksen tai lausuman perusteella laadittu pöytäkirja annetaan heti tiedoksi niille asianosaisille, joita se koskee, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Suullisessa kuulemisessa annettu vastaus tai lausuma merkityksellisestä seikasta pöytäkirjataan. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi vastaajan tunnustus ja suostumus asian käsittelemiseen ilman pääkäsittelyä, seuraamusharkintaa koskevat kannanotot tai korvausvaatimuksia koskevat lausumat.

Suullisen vastauksen tai lausuman perusteella laadittu pöytäkirja annetaan heti tiedoksi muille asianosaisille, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Asianosaisten kirjallisessa menettelyssä antamat vastaukset tai lausumat tulee vastapuolen kuulemisoikeuden turvaamiseksi toimittaa muille asianosaisille.

6.6 Suullinen kuuleminen edellytyksenä kuutta kuukautta ankaramman vankeusrangaistuksen tuomitsemille (5§)

(Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.49)

Vastaajaa ei voida tuomita kirjallisessa menettelyssä ankarampaan rangaistukseen kuin kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen varaamatta hänelle tilaisuutta suullisen lausuman antamiseen

Vastaajaa ei voida kirjallisessa menettelyssä tuomita kuutta kuukautta ankarampaan vankeusrangaistukseen, ellei hänelle ole varattu tilaisuutta suullisen lausuman antamiseen tuomioistuimelle.

Jotta asia voidaan ratkaista kirjallisessa menettelyssä, vaaditaan, että vastaaja on ymmärtänyt tunnustuksen ja suostumuksen merkityksen ja että tunnustus on tehty ja suostumus annettu omasta vapaasta tahdosta ja riittävän harkitusti. Tämä

vaatimus korostuu sitä enemmän, mitä ankarammasta rangaistuksesta on kyse. Tämän vuoksi tuomittaessa vastaaja yli kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen, hänelle on aina varattava tilaisuus suullisen lausuman antamiseen.

Vastaavasti ankarampien rangaistusten kohdalla on tuomarinkin kannalta tärkeää, että hänelle tulee välitön kontakti tuomittavana olevaan henkilöön. Suullisessa kuulemisessa voidaan lisäksi välittömämmin käydä vastaajan kanssa niin sanottu seuraamuskeskustelu, jossa vastaaja voi omin sanoin ottaa kantaa määrättävän rangaistuksen lajiin ja ankaruuteen.

6.7 Päätösvaltaisuus (6 §)

(Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.50)

Käräjäoikeuden päätösvaltaisuudesta kirjallisessa menettelyssä säädetään oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:ssä.

Kirjallinen menettely koskee tunnustettuja ja siten yksinkertaisia rikosasioita. Tarkoituksenmukaista siten on, että ne ratkaistaan yhden lainoppineen tuomarin kokoonpanossa. Siten käräjäoikeus on kirjallisessa menettelyssä päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Se kuka käräjäoikeuden lainkäyttöhenkilökuntaan kuuluvista voi toimia käräjäoikeuden puheenjohtajana, määräytyy käräjäoikeuslain säännösten perusteella. Tavallisesti käräjäoikeuden puheenjohtajana toimii käräjätuomari tai laamanni, mutta käräjäoikeuslaissa on lisäksi säännökset siitä, milloin käräjäoikeuden puheenjohtajana voi toimia myös joko kärjäviskaali tai

tuomioistuinharjoittelua suorittava notaari. Notaarin toimiessa kirjallisessa menettelyssä yksin puheenjohtajana asiassa ei voida kuitenkaan tuomita sakkorangaistusta ankarampaa rangaistusta.

6.8 Ratkaisu (7 §)

(Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.50)

Kirjallisessa menettelyssä tuomio tai päätös saadaan perustaa vain syytteessä esitettyihin seikkoihin, vastaajan tunnustukseen, asianosaisten mahdollisiin kirjallisesti esittämiin taikka heidän suullisesti esittämiinsä, pöytäkirjattuihin vaatimuksiin, vastauksiin tai lausumiin sekä muuhun asian käsittelyssä syntyneeseen kirjalliseen aineistoon. Käräjäoikeudelle toimitettua esitutkintapöytäkirjaa saadaan käyttää tuomion tai päätöksen perusteena vain siltä osin kuin asianosaiset ovat siihen vedonneet.

Kun asiassa ei toimiteta lainkaan pääkäsittelyä, asia tulee ratkaistavaksi kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella.

Kirjallisessa menettelyssä tuomio tai päätös saadaan perustaa vain syytteessä eli syytekirjelmässä esitettyihin seikkoihin, syytetyin tunnustukseen, asianosaisten mahdollisiin kirjallisesti esittämiin vaatimuksiin, vastauksiin tai lausumiin sekä muuhun asian käsittelyssä syntyneeseen kirjalliseen aineistoon. Tuomioistuimelle toimitettua esitutkintapöytäkirjaa saadaan hyödyntää vain siltä osin kuin asianosaiset ovat siihen vedonneet. Hyödyntämisoikeus voi tarkoittaa paitsi vastaajan itsensä antamaa esitutkintakertomusta niin myös asianosaisen vetoamaa muun henkilön, kuten esimerkiksi asianomistajan, toisen vastaajan tai todistajan, antamaa esitutkintakertomusta. Muulla asian käsittelyssä syntyneellä kirjallisella aineistolla tarkoitetaan esimerkiksi asianosaisen suullisen kuulemisen johdosta pöytäkirjaan merkittyä lausumaa.

6.9 Ratkaisun tiedoksianto (8 §)

(Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.51)

Käräjäoikeuden on ilmoitettava asianosaisille kirjallisesti tuomion tai päätöksen antamispäivä hyvissä ajoin ennen ratkaisun antamista. Se voidaan ilmoittaa jo haasteen tiedoksiannon yhteydessä.

Käräjäoikeuden on välittömästi tuomion tai päätöksen antamisen jälkeen lähetettävä vastaajalle ja sellaiselle asianomistajalle, joka on esittänyt asiassa vaatimuksia, jäljennös ratkaisusta sekä samalla lähetettävä oikeu-

denkäymiskaaren 25 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetut muutoksenhakuohjeet. Lähetettävään ratkaisuun merkitään, ettei se

sisällä tietoa lainvoimaisuudesta. Ratkaisu ja muutoksenhakuohjeet saadaan lähettää postitse asianosaisen viimeksi ilmoittamalla osoitteella.

Kirjallisessa menettelyssä asianosaiset eivät normaalisti saavu lainkaan henkilökohtaisesti tuomioistuimeen. Näin ollen heille ei voida henkilökohtaisesti ilmoittaa, milloin tuomio tai päätös asiassa annetaan. Tämän vuoksi tuomioistuimen on ilmoitettava asianosaisille kirjallisesti tuomion tai päätöksen antamispäivä hyvissä ajoin ennen tuomion antamista. Tuomion antamispäivä voidaan myös ilmoittaa jo haasteen tiedoksiannon yhteydessä. Kirjallista menettelyä käytettäessä tuomio on sitä annettaessa valmiiksi kirjoitettu, joten tarkoituksenmukaisinta on lähettää jäljennös itse ratkaisusta. Tämä on myös asianosaisen kannalta informatiivisempaa. Jäljennös tuomiosta lähetetään vastaajan lisäksi asianomistajalle, joka on esittänyt jutussa itsenäisiä vaatimuksia. Lähetettävään ratkaisuun tulee merkitä, ettei se sisällä tietoa lainvoimaisuudesta. Ratkaisu ja muutoksenhakuohjeet voidaan lähettää postitse asianosaisen viimeksi ilmoittamalla osoitteella.

6.10 Täydentävät säännökset (9 §)

(Hallituksen esitys 271/2004 vp, s.51)

Kirjallisessa menettelyssä noudatetaan muutoin, mitä rikosasiain käsittelystä säädetään.

Tämän lain 7 luvussa tarkoitettua asiaa ei voida käsitellä kirjallisessa menettelyssä.

Kirjallisessa menettelyssä asiassa ei järjestetä pääkäsittelyä. Muutoin asian käsittelystä noudatetaan, mitä rikosasiain käsittelystä säädetään. Siten esimerkiksi oikeuspaikkaa, asianosaisten puhevallan käyttämistä, oikeudenkäyntikuluja, tuomioistuimen ratkaisua ja muutoksenhakua koskevat normaalit säännökset tulevat sovellettaviksi myös kirjallisen menettelyn yhteydessä.

7 MITEN KIRJALLINEN MENETTELY ON TOTEUTUNUT KÄYTÄNNÖSSÄ?

7.1 Rikosasioiden käsittelytavat tilastoina

7.1.1 Koko maa 2007

Kun tarkastellaan kaikkien käräjäoikeuksien rikosten käsittelyä ajankohtana 1.1.2007-31.12.2007 huomataan kuinka suuri osuus kirjallisen menettelyn käytöllä on jo nykypäivänä käräjäoikeuksissa. Kaikkien käräjäoikeuksien osuus kirjallisen menettelyn käytöllä rikosasioissa on ollut vuonna 2007 30 %. Vuonna 2007 ratkaistiin Suomen käräjäoikeuksissa 62955 rikosasiaa. Niistä kirjallisen menettelyn osuus oli 18895 kappaletta ja muuten ratkaistuja oli 44060 kappaletta. Luku on suhteellisesti suuri, kun mietitään sitä, että kirjallinen menettely otettiin käyttöön 1.10.2006 ja jo seuraavana vuonna 2007 rikosasioita käsiteltiin jo näin paljon kirjallisessa menettelyssä. Menettely on otettu siis jo hyvin käyttöön alusta lähtien käräjäoikeuksissa.

Eniten kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin vuonna 2007 liikennejuopumuksia eli 58,5 %. Seuraavaksi eniten ratkaistiin törkeitä rattijuopumuksia eli 51,4 %. Kolmantena tuli liikenteen vaarantamiset ja liikennerikkomukset 32,1 %:lla. Sitten seurasi alkoholilakirikokset 27,6 % ja viidentenä oli huumausainerikokset 22,3 %.

7.1.2 Koko maa 2008

Seuraavaksi tarkastellaan kaikkien käräjäoikeuksien rikosten käsittelyä ajankohtana 1.1.2008-31.12.2008 ja huomataan, että kirjallisen menettelyn käyttö on lisääntynyt hieman vuodesta 2007, mutta nousu ei ole kovin mittavaa. Kun mietitään sitä, että perustuslakivaliokunta edellytti juuri sitä, että kirjallisen menettelyn

käyttö olisi vain poikkeuksellista, on tämä suuntaus varsin hyvä, koska kirjallisen menettelyn käyttö ei ole räjähtänyt, vaikka se paljon helpottaa ja keventää käräjäoikeuksien toimintaa. Kaikkien käräjäoikeuksien osuus kirjallisen

menettelyn käytöllä rikosasioissa on ollut vuonna 2008 33,6 %. Vuonna 2008 ratkaistiin Suomen käräjäoikeuksissa 63575 rikosasiaa. Niistä kirjallisen menettelyn osuus oli 21334 kappaletta ja muuten ratkaistuja oli 42241 kappaletta.

Eniten kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin vuonna 2008 liikennejuopumuksia eli 64,0 %. Seuraavaksi eniten ratkaistiin törkeitä rattijuopumuksia eli 56,4 %. Kolmantena tuli liikenteen vaarantamiset ja liikenneriikkomukset 33,4 %:lla. Sitten seurasi rauhan rikkomiset yms. 29,7 % ja viidentenä oli alkoholilakirikokset 29,2 %.

Seuraavassa on vertailtu Suomen suurimman ja vastaavasti pienimmästä päästä olevan Forssa-Loimaan käräjäoikeuden tilastoja.

7.1.3 Helsingin käräjäoikeus 2007

Helsingin käräjäoikeuden osuus kirjallisen menettelyn käytöllä rikosasioissa on ollut ajalla 1.1.2007-31.12.2007 13,8 %. Vuonna 2007 ratkaistiin Helsingin käräjäoikeudessa 8951 rikosasiaa. Niistä kirjallisen menettelyn osuus oli 1231 kappaletta ja muuten ratkaistuja oli 7720 kappaletta.

Eniten kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin Helsingin käräjäoikeudessa vuonna 2007 törkeitä rattijuopumuksia eli 38,6 %. Seuraavaksi eniten ratkaistiin liikennejuopumuksia 36,7 %. Kolmantena tuli vahingonteot 11,4 %:lla. Sitten seurasi rikokset muita lakeja ja asetuksia vastaan 7,9 % ja viidentenä oli varkaudet ym. 6,9 %.

7.1.4 Helsingin käräjäoikeus 2008

Helsingin käräjäoikeuden osuus kirjallisen menettelyn käytöllä rikosasioissa on ollut ajalla 1.1.2008-31.12.2008 15,0 %. Vuonna 2008 ratkaistiin Helsingin

käräjäoikeudessa 9265 rikosasiaa. Niistä kirjallisen menettelyn osuus oli 1390 kappaletta ja muuten ratkaistuja oli 7875 kappaletta.

Eniten kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin Helsingin käräjäoikeudessa vuonna 2008 törkeitä liikennejuopumuksia eli 40,5 %. Seuraavaksi eniten ratkaistiin törkeitä rattijuopumuksia 38,4 %. Kolmantena tuli talousrikokset yms. 12,4 %:lla. Sitten seurasi rauhan rikkomiset yms. 12,1 % ja viidentenä oli vahingonteot 11,9 %.

7.1.5 Helsingin käräjäoikeus 2007 ja 2008

Kirjallisen menettelyn osuus Helsingin käräjäoikeudessa on suhteellisen pieni, kun ajatellaan koko maan osuutta kirjallisessa menettelyssä. Juuri Helsingin kokoisessa käräjäoikeudessa kirjallista menettelyä olisi suositeltavaa käyttää, koska siellä pääkäsittelyjen peruutusten määrä on suuri. Tällä kirjallisella menettelyllä ei siten olla riippuvaisia pääkäsittelyjen onnistumisesta vaan asiat voidaan ratkaista kansliamenettelyssä. Siten asioita saadaan nopeammin ja lukumääräisesti enemmän ratkaistua.

7.1.6 Forssa-Loimaan käräjäoikeus 2007

Forssa-Loimaan käräjäoikeuden osuus kirjallisen menettelyn käytöllä rikosasioissa on ollut ajalla 1.1.2007-31.12.2007 43,5 %. Vuonna 2007 ratkaistiin Forssa-Loimaan käräjäoikeudessa 796 rikosasiaa. Niistä kirjallisen menettelyn osuus oli 346 kappaletta ja muuten ratkaistuja oli 450 kappaletta. Kirjallisen menettelyn osuus Forssa-Loimaan käräjäoikeudessa on suhteellisen iso. Forssa-Loimaan käräjäoikeudessa on kirjallista menettelyä ryhdytty käyttämään tehokkaasti lain tarkoittamalla tavalla. Asioita saadaan suhteellisesti paljon ratkaistua ja käsittelyajat ovat lyhyet.

Eniten kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin Forssa-Loimaan käräjäoikeudessa vuonna 2007 törkeitä rattijuopumuksia eli 69,6 %. Seuraavaksi eniten ratkaistiin

liikennejuopumuksia 68,5 %. Kolmantena tuli vahingonteot 46,2 %:lla. Sitten seurasi liikenteen vaarantamiset ja liikennერიkkomukset 44,9 % ja viidentenä oli huumausainerikokset 38,5 %.

Forssa-Loimaan käräjäoikeuden osuus eri rikosten ratkaisuisa noudatteli kokonaan linjaa.

7.1.7 Forssa-Loimaan käräjäoikeus 2008

Forssa-Loimaan käräjäoikeuden osuus kirjallisen menettelyn käytöllä rikosasioissa on ollut ajalla 1.1.2008-31.12.2008 50,90 %. Vuonna 2008 ratkaistiin Forssa-Loimaan käräjäoikeudessa 820 rikosasiaa. Niistä kirjallisen menettelyn osuus oli 417 kappaletta ja muuten ratkaistuja oli 403 kappaletta. Kirjallisen menettelyn osuus Forssa-Loimaan käräjäoikeudessa on suhteellisen iso. Forssa-Loimaan käräjäoikeudessa on kirjallista menettelyä ryhdytty käyttämään tehokkaasti lain tarkoittamalla tavalla. Asioita saadaan suhteellisesti paljon ratkaistua ja käsittelyajat ovat lyhyet.

1
Eniten kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin Forssa-Loimaan käräjäoikeudessa vuonna 2008 liikennejuopumuksia eli 75,5 %. Seuraavaksi eniten ratkaistiin törkeitä rattijuopumuksia 70,9 %. Kolmantena tuli liikenteen vaarantamiset ja liikennერიkkomukset 55,6 %:lla. Sitten seurasi rauhan rikkomiset 38,9 % ja viidentenä oli vahingonteot 37,5 %.

Forssa-Loimaan käräjäoikeuden osuus eri rikosten ratkaisuisa noudatteli kokonaan linjaa.

8 KÄRÄJÄOIKEUKSIEN TAVAT

Käräjäoikeuksille on annettu ohjeet ja säännöt joiden mukaan toimitaan kirjallisten rikosasioiden suhteen. Myös käräjäoikeuksien sisällä saattavat tavat vaihdella, koska laki antaa siihen mahdollisuuden.

Otetaan tarkasteluun Forssa-Loimaan käräjäoikeuden tavat toimia kirjallisessa rikosprosessissa. Virastossa on laamanni ja 4 käräjätuomaria. Myös notaarit käsittelevät yksinkertaisia kirjallisia rikosjuttuja

Syyttäjä on valmiiksi tutkinut käräjäoikeuteen tulevat rikosjutut niin, että niissä on valmiina merkintä soveliaisuudesta kirjalliseen menettelyyn. Syyttäjälle menee tiedoksi jutun päätyttyä tuomio käräjäoikeudesta.

Yleinen toimintatapa on, että rikosjutut laitetaan nopeasti kirjallisen menettelyn tiedoksiantovaiheeseen ja jäädään odottamaan kuluvia määräaikoja. Ensin seurataan onnistuuko haastemiehen tiedoksianto. Seuraavaksi odotetaan sitä, että vastaaja lähettää suostumuksensa ja mahdollisen vastauksensa asiaan tiettyyn aiemmin haasteessa määrättyyn määräpäivään mennessä. Suostumuksen saavuttua annetaan tuomio sinä päivänä, joka on aiemmin haasteeseen merkitty. Jos suostumusta ei tule taikka vastaajaa ei saada haastettua menee juttu suoraan istuntoon joko yhden tuomarin kokoonpanoon taikka lautamieskokoonpanoon.

Tarvittaessa vastaajalle annetaan tiedoksiannossa tiedoksi päivä suullisesta kuulemisesta. Näin toimitaan esimerkiksi silloin, kun ehdollinen vankeusrangaistus ei enää ole riittävä rangaistus vaan tuomittavaksi tulisi ehdoton vankeusrangaistus. Suullinen lausuma on vapaaehtoinen.

Yksi tapa, joka ei ole kovin yleinen, on kutsua vastaajat niin sanottuun puhutteluun. Näin toimitaan yleensä paikallisten vastaajien kanssa. Jos vastaaja asuu muualla paikkakunnalla hänelle lähetetään kirjallisen menettelyn haaste normaalisti. Vastaaja pyritään saamaan paikalle puhutteluun nopeasti. Haastemies ottaa

vastaajaan yhteyttä puhelimitse ja sopii hänelle ja käräjäoikeudelle sopivan puhuttelupäivän. Vastaaja voi myös ilmoittaa kieltäytyvänsä puhuttelusta, jolloin hänel-

le menee normaali kirjallisen menettelyn haaste. Näin toimii esimerkiksi Forssa-Loimaan käräjäoikeudessa yksi tuomari lähes kokonaan.

Puhuttelussa paikalla on puheenjohtaja ja vastaaja. Käräjäsihteeri ei ole pöytäkirjan pitäjänä vaan tuomari on yksin puhuttelussa paikalla ja hän tekee asiasta pöytäkirjan. Puheenjohtaja esittelee asian ja vastaaja saa kertoa oman kantansa asiaan. Puhuttelussa puheenjohtaja ja vastaaja voivat keskustella seuraamuksesta ja näin vastaaja voi ottaa kantaa rangaistuksen laatuun. Tämä menettelytapa on aina eduksi vastaajalle, kun vertaa sitä perinteiseen kirjalliseen menettelyyn. Näin asia tulee nopeasti vireille laitosta käsiteltyksi. Puheenjohtaja esittää rangaistuksen ja antaa vastaajalle mukaan tuomiolauselman, muutoksenhakuohjeet ja mahdollisen sakko / maksulapun valtiolle. Vastaajalla on siis mahdollisuus ilmoittaa tyytymättömyyttä tuomiostaan. Puhuttelussa voi vastaaja vielä ilmoittaa haluavansa asian lautamieskäsittelyyn, jolloin se sinne siirretään. Puhuttelun päätteeksi tuomio annetaan tiedoksi syyttäjälle. Syyttäjä ilmoittaa esimerkiksi ajokiellon viimeisen voimassaolopäivän poliisin rekisteriin.

Jos vastaaja ilmoittaa kuitenkin kesken puhuttelun haluavansa juttunsa siirrettäväksi lautamieskokoonpanoon, keskeytetään asian käsittely ja asialle katsotaan uusi käsittelypäivä, jolloin myös lautamiehet ovat paikalla. Tällöin asia ratkaistaan aivan samoilla metodeilla kuin niin sanottu normaali rikosasia, joka on mennyt suoraan lautamieskokoonpanoon ratkaistavaksi. Lautamieskokoonpano tarkoittaa siis sitä, että ratkaisijoina ovat puheenjohtaja eli ammattituomari sekä kolme lautamiestä.

9 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tutkimusmenetelmänä tässä työssä on käytetty haastattelua ja juuri avointa haastattelun muotoa. Haastateltavana on ollut Forssa-Loimaan käräjäoikeuden laamanni Juhani Hirvonen. Haastattelua on käytetty tässä työssä, koska siten aineistoa on voitu käyttää joustavasti. Työn aihe on ollut myös sellainen, että sitä on niukasti kartoitettu ja kirjallista aineistoa on vähän saatavissa. Tässä tapauksessa

haastateltava omaa suuren tietomäärän aiheesta sekä tietää ylipäättään oikeusjärjestelmästä laajemmin pitkän uransa johdosta.

Haastattelun suurena etuna muihin tiedonkeruumuotoihin verrattuna on se, että siinä voidaan säädellä aineiston keruuta joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen. Haastattelu-aiheiden järjestystä on mahdollista säädellä, samoin on enemmän mahdollisuuksia tulkita vastauksia kuin esimerkiksi postikyselyssä. Perustelut, joita tutkijat esittävät valitessaan haastattelumenetelmän, vaihtelevat laajoista filosofisista lähtökohdista konkreettisiin seikkoihin. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, 205.)

Avoimella haastattelulla on ehkä eniten nimityksiä. Puhutaan vapaasta haastattelusta, syvähaastattelusta, informaalista haastattelusta, ei-johdetusta haastattelusta ja strukturoimattomasta haastattelusta. Avoimessa haastattelussa haastatteliija selvittelee haastateltavan ajatuksia, mielipiteitä, tunteita ja käsityksiä sen mukaan kuin ne tulevat aidosti vastaan keskustelun kuluessa. Aihe voi muuttuakin keskustelun kuluessa. Avoin haastattelu on kaikista haastattelun muodoista lähimpänä keskustelua. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, 209.)

10 MENETTELYN KRITIIKKIÄ; ONNISTUIKO UUDISTUS VAI EI ?

Kirjallinen menettely herättää kysymyksen siitä, toteutuiko yhdenvertaisuus, jos käsittelymuodot vaihtelevat siten kuin edellä on todettu.

Menettely on otettu varsin laajaan käyttöön, vaikka perustuslakivaliokunta edellytti, että kirjallisen menettelyn käyttö olisi vain poikkeuksellista. Huomiota on kiinnitettävä siihen, että nykypäivänä lähes puolet kaikista rikosjutuista ei ole julkisia, koska ne käsitellään kirjallisessa menettelyssä, joka ei ole niin julkista kuin suulliset käsittelyt.

Kirjallisessa menettelyssä on toisaalta hyvänä puolena se, että se yksinkertaistaa käräjäoikeuden toimintaa ja siten nopeuttaa asioiden läpikulkua. Myös tilastolli-

sesti näyttää paremmalta kuin aiemmin, koska juttujen läpivirtaus kärjäoikeuksissa on nopeampi. Ainahan on kamppailtu ja tullaan kamppailemaan sen kanssa, että kärjäoikeuden juttujen pitää olla nopeasti käsitelty. Kärjäoikeuksiaahan valvotaan juttujen käsittelyaikojen suhteen.

Kaikissa tuomioistuimissa ei ole hyödynnetty lain suomalla tavalla tätä yhden kosketuksen periaatetta (kirjallinen menettely). Etenkin suurissa kärjäoikeuksissa esimerkiksi Helsingin kärjäoikeudessa yhden kosketuksen käyttö toisi merkittäviä hyötyjä. Tiedoksiannot onnistuisivat lähes poikkeuksetta ja tiedoksiantoihin liittyvä työ vähenisi. Esimerkiksi juuri Helsingin kärjäoikeudessa on ollut vaikeuksia saada vastaajat istutokäsittelyihin paikalle. Kirjallisessa menettelyssä ei henkilökohtaista läsnäoloa ole.

Vastaajan oikeusturvaan on myös kiinnitettävä huomiota. Voidaan epäillä siten, että voidaanko tällä kirjallisessa menettelyllä taata kaikille oikeusturva. Ymmärtääkö vastaaja sen, että kun hän antaa haastemiehelle suostumus-asiakirjan allekirjoitettuna tai lähettää sen postitse kärjäoikeudelle, että hän siten tunnustaa menetelleensä syytteessä mainitulla tavalla. Voidaan kritisoida siten, että onko suostumus varmasti aito, jos haastemies haastamisen yhteydessä sitä edellyttää. Onko siis oikeusturvatakeet turvattu?

Kun tuomari asian ratkaisee työpöytänsä ääressä voidaan pohtia sitä, että tuleeko otetuksi huomioon kaikki erityisesti vastaajan kannalta edulliset seikat. Suullisessa käsittelyssä vastaaja saa esittää suullisesti oikeudelle kaikki seikat, jotka

hän kokee tarpeellisiksi ennen asian jättämistä päätettäväksi. Myös henkilökohtaiseen käsittelyyn liittyvä positiivinen vastuullistaminen jää puuttumaan.

Kun näitä ongelmia on ilmaantunut, ovat jotkut tuomarit karsiakseen epäkohtia päätyneet lähes säännönmukaisesti käyttämään kirjallisessa menettelyssä mahdolliseksi säädettyä puhuttelua. Siinä vastaaja kutsutaan puhelimitse paikalle nopeasti muutaman päivän sisään käsittelyyn, jossa paikalla on puheenjohtaja, joka rat-

kaisee asian siinä puhuttelun päätteeksi. Yleensä näissä tapauksissa haastemies kutsuu vastaajan puhutteluun puhelimitse. Puhuttelussa vastaaja voi tuoda

tarpeelliseksi katsomansa seikat esiin ja tuomari voi kysyä tarpeen mukaan vastaajalta, jolloin päätöksenteko helpottuu. Puhuttelun päätteeksi vastaaja saa mukaansa tuomiolauselman, mahdollisen maksulapun valtiolle sekä muutoksenhakuohjeet.

Kritiikkiä voidaan osoittaa myös haetulle työnsäästölle. Syyttäjälle työnsäästöä on tullut siinä, että heidän ei tarvitse olla istunnoissa paikalla edes puhutteluissa. Käräjäoikeudessa tuomarilta voidaan katsoa menevän sama aika asian käsittelyyn vaikka istuntoa ei järjestetä. Käräjäsiihteeri valmistelee jutut ja tekee lopputyöt kuten ennenkin. Ainoa muutos käräjäsiihteereille on, että he eivät ole paikalla mahdollisessa puhuttelussa vaan puheenjohtaja laatii pöytäkirjan ja allekirjoittaa sen.

11 DE LEGE FERENDA (UUDEN LAINSÄÄDÄNNÖN KANNALTA)

Jos perustuslakivaliokunnan kannanotto toteutuu nykyisen menettelyn kritiikkinä, epäkohtien välttämiseksi voisi korostaa lainsäädännössä yhtenä vaihtoehtona puhuttelun vaihtoehtoisuutta tai jopa ensisijaisuutta.

Yhden kosketuksen periaatteen toteutumisen turvaamiseksi voisi lakiin ottaa säännöksiä, jotka korostaisivat sen käyttöä. Varsinkin isommissa käräjäoikeuksissa pitäisi siten syntyä paljon säästöä niin kustannuksissa kuin ajansäästössä.

Tulevaisuudessa yhdistetty puhuttelu ja yhden kosketuksen periaate voivat johtaa niin sanottujen päivystystuomioistuimen käyttöön ottamiseen.

LÄHDELUETTELO

Kirjat

Lappalainen Juha, Frände Dan, Koulu Risto, Niemi-Kiesiläinen Johanna, Rautio Jaakko, Sihto Juha & Virolainen Jyrki, (2008). Prosessioikeus. Helsinki. Wsoy Lakitieto

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Jyväskylä. Kariston Kirjapaino Oy

Lait

L 31.10.2006/243. Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa

Julkaisut

Antti Jokelan esitelmä Oikeusministeriön koulutuspäivillä 22.5.2006 Helsinki

Juhani Hirvosen muistio 28.9.2006

Sähköiset julkaisut

Finlex-tietokanta, Hallituksen esitys 271/2004

Saatavissa:[http://www.finlex.fi/hallituksen esitykset](http://www.finlex.fi/hallituksen_esitykset)

Finlex-tietokanta, Lakivaliokunnan mietintö 1/2006 vp

Saatavissa: [http://www.finlex.fi/hallituksen esitykset](http://www.finlex.fi/hallituksen_esitykset)

Finlex-tietokanta, Perustuslakivaliokunnan lausunto 31/2005

Saatavissa:[http://www.finlex.fi/hallituksen esitykset](http://www.finlex.fi/hallituksen_esitykset)